ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀντωνίνου, ἐν ἀφασίᾳ τε ἦν ὁ στρατὸς, καὶ ἀπορίᾳ τοῦ πρακτέου, ἔμειναν τε ἡμέρας δύω ἀβασίλευτοι, ἐζήτουν τε, ὃν ἐπιλέξονται ἄρχοντα. καὶ γὰρ ἠγγέλλετο, μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ δυνάμεως ἐπιὼν Ἀρτάβανος, δίκας ἀπαιτήσων, τιμωρήσων τε τοῖς ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρήνῃ ἀνῃρημένοις. Αἱροῦνται δὴ βασιλέα πρῶτον μὲν Αὐδεντον, ὡς στρατιωτικόν τε, καὶ ἔπαρχον οὐ φαῦλον γενόμενον. (ὁ δὲ γῆρας προϊσχόμενος, παρῃτήσατο.) μετ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν Μακρῖνον, πεισθόντων αὐτοὺς χιλιάρχων, οἳ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ἀντωνίνου συνωμόται, καὶ κοινωνοὶ τοῦ Μακρίνου γενέσθαι ὑπωπτεύθησαν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν. Παρέλαβε δὲ τὴν βασιλείαν Μακρῖνος, οὐχ οὕτως εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῶν στρατιωτῶν, ὡς ἀνάγκῃ, καὶ χρείᾳ τοῦ παρόντος. Τούτων δὲ πραττομένων, ἐφίσταται ὁ Ἀρτάβανος, μετὰ μεγίστου πλήθους καὶ δυνάμεως, ἵππον τε πολλὴν ἄγων καὶ τοξοτῶν μέγα τι πλῆθος, καταφράκτους τε ἀπὸ καμήλων ἔξωθεν μακροῖς δόρασιν. ὡς δ᾽ ἀπηγγέλη προσιὼν, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Μακρῖνος, ἔλεξε τοιάδε. „Ἀλγεῖν μὲν ὑμᾶς πάντας, ἐπὶ τοιούτου βασιλέως, ἢ ἵνα τ᾽ ἀληθῆ λέγοιμι,

μῳ, στρατιώτῃ ἀποβολῇ, θαυμαστὸν οὐδέν. Φέ-
„ ρειν δὲ τὰς συμφορὰς, καὶ τὰ προσπίπτοντα με-
„ τρίως ὑπομένειν, ἀνθρώπων ἔργον σωφρονούν-
„ των. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνου μνήμη, οὔτε τοῖς
ἡμετέροις στέρνοις ἐγκείσεται, τοῖς τε εἰς ὕστερον
παραδοθήσεται, καὶ δόξαν ἀΐδιον φέρουσα, με-
γάλων τε καὶ γενναίων ἔργων, ὧν ἔδρασε, φίλ-
τρων τε καὶ εὐνοίας, καμάτων τε κοινωνίας τῆς
πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὴ καιρὸς, τιμήσαντας ὡς χρὴ
τὴν μνήμην τοῦ τετελευτηκότος, ἀφοσιωσαμένους
τε τὰ πρὸς ἐκεῖνον, ἔχεσθαι τῶν ἐπειγόντων.
ὁρᾶτε τὸν βάρβαρον ἐφεστῶτα σὺν παντὶ τῷ
τῆς Ἀνατολῆς πλήθει, καὶ δοκοῦντα πρόφασιν
εὔλογον ἔχειν ἔχθρας. ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν προὐ-
καλεσάμεθα παρασπονδήσαντες, καὶ ἐν εἰρήνῃ
βαθείᾳ πόλεμον ἠγείραμεν. ἤρτηται δὲ νῦν
πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας
τε καὶ πίστεως. οὐ γὰρ περὶ ὅρων γῆς, οὐδὲ ῥεί-
θρων ποταμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ τοῦ παντὸς
δὲ, πρὸς μέγαν βασιλέα, ὑπὲρ παίδων καὶ
συγγενῶν, οὓς ἐκεῖνος ἀδίκως, καὶ παρὰ τοὺς ὅρ-
κους οἴεται ἀνῃρῆσθαι. Τά τε οὖν ὅπλα λαμβανώ-
μεν, καὶ τῇ συνήθει Ῥωμαίοις εὐκοσμίᾳ ταττώ-
μεθα. ἐν γὰρ ταῖς παρατάξεσι, τὸ μὲν τῶν Βαρ-
βάρων ἄτακτον πλῆθος, καὶ προσκαίρως ὡρισ-
μένον, αὐτὸ ἑαυτῷ ἴσως γένοιτ᾽ ἂν ἐναντίον.
τὸ δ᾽ ὑμέτερον, εὔτακτόν τε ὂν, καὶ συγκεκροτη-
μένον, μετά τε ἐμπειρίας μαχόμενον, ὑμῖν τε
ἔσται σωτήριον, κἀκείνοις ὀλέθριον. μετ᾽ ἀγα-

θῆς οὖν τῆς ἐλπίδος ἀγωνίζεσθε, ὡς Ῥωμαίοις πρέπει, καὶ συνήθες. οὕτω γὰρ τούς τε βαρβάρους ἀπώσεσθε ὑμεῖς, καὶ δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα, Ῥωμαίοις τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις δείξετε, τήν τε προτέραν νίκην πιστώσεσθε, ὡς μὴ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ παρασπονδήσαντες ἠδικήσατε, ἀλλὰ δι' ὅπλων νικήσαντες ἐκρατήσατε." Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτοῦ, οἱ στρατιῶται τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος ὁρῶντες, παρετάττοντο, καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἦσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ.

Ἅμα δὲ Ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἐφάνη Ἀρτάβανος σὺν μεγίστῳ πλήθει στρατοῦ. ἀσπασάμενοι δὲ τὸν Ἥλιον, ὡς ἔθος αὐτοῖς, οἱ βάρβαροι, μεγίστῃ τε κλαγγῇ βοήσαντες, ἐπέδραμον τοῖς Ῥωμαίοις, τοξεύοντές τε καὶ καθιππεύοντες. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, εὐτάκτως τε καὶ ἀσφαλῶς συστήσαντες τὰς φάλαγγας, ἑκατέρωθεν τε τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς Μαυρουσίους παρατάξαντες, τά τε κενὰ πληρώσαντες τῶν κούφως καὶ εὐσταλῶς ἐκτρέχειν δυναμένων, δεξάμενοι τοὺς Βαρβάρους, ἐμάχοντο. καὶ οἱ μὲν Βάρβαροι, τῷ πλήθει τῶν τόξων, τοῖς τε ἐπιμήκεσι δόρασι τῶν καταφράκτων, ἀπό τε ἵππων καὶ καμήλων τιτρώσκοντες αὐτοὺς, μεγάλως ἄνωθεν ἔβλαπτον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τῶν μὲν συσταδὸν

δὸν

θὸν μαχομένων, ῥᾳδίως ἐκράτουν. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οὔτε ἵππος πολλὴ οὖσα, καὶ τὸ τῶν καμήλων πλῆθος ἐλυμαίνετο, προσποιούμενοι ἀναχωρεῖν, τριβόλους τε καὶ πολλὰ ἄλλα τεχνάσματα, σιδήρων ὀξυτάτων ἐξοχὰς περικείμενα, ἔρριπτον. περιλανθάνοντα δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις, καὶ οὐ καθορώμενα ὑπὸ τῶν ἱππέων, ἢ τῶν καμηλιτῶν, ὀλέθρια ἦν αὐτοῖς. πατοῦντες γὰρ οἱ ἵπποι, αἵ τε κάμηλοι μάλιστα, ἔχουσαι ἁπαλὰ τὰ πέλματα, ὤκλαζον, καὶ ἐχώλευον, τούς τε ἐπιβάτας, οὓς ἔφερον, ἀπεσείοντο. Οἱ δὲ ἐπέκεινα Βάρβαροι, ἐς ὅσον μὲν ἐποχοῦνται ἵπποις, ἢ καμήλοις, γενναίως μάχονται· ἢν δὲ ἀποβῶσιν αὐτῶν, ἢ κατενεχθῶσι, ῥᾷστα ἁλίσκονται, μὴ φέροντες τὴν ἐκ συστάσεως μάχην. πρός τε τὸ φυγεῖν ἢ διῶξαι, εἰ δέοι, ὑπὸ τῆς περὶ τοῖς σκέλεσιν ἐσθῆτος χαύνως παρηωρημένης, ἐμποδίζονται. Πρώτης μὲν οὖν καὶ δευτέρας πάσης ἡμέρας ἐξ ἑωθινοῦ εἰς ἑσπέραν ἐμαχέσαντο· καὶ νὺξ ἐπελθοῦσα, διέλυσε τὰς μάχας, ἑκάτεροί τε ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα, νικᾶν ἀξιοῦντες. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον μαχόμενοι. ἐπειρῶντο δὲ οἱ μὲν Βάρβαροι, πολύ τι τῷ πλήθει τούτων ὑπερέχοντες, κυκλώσασθαι τοὺς Ῥωμαίους, καὶ σαγηνεῦσαι· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, οὐκέτι τὰς φάλαγγας ἐς βάθος συνίστασαν, εἰς μῆκος δ' ἐκτείνοντες, ἀεὶ τὸ κυκλούμενον ἐνεπόδιζον. πλῆθος δὲ τοσοῦτον ἀνδρῶν τε καὶ κτηνῶν ἐφονεύθη, ὡς πᾶν πληρωθῆναι τὸ πεδίον, μεγίστους τε σω-

ρους πτωμάτων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, καὶ μάλιστα
τῶν καμήλων ἐπ' ἀλλήλων πιπτουσῶν. πρός τε
οὖν τὸ διατρέχειν ἐνεποδίζοντο οἱ μαχόμενοι.
οὐκέτι δὲ οὐδὲ καθεώρων ἀλλήλους, μεγάλου ὄντος
τοῦ χώματος ἐν μέσῳ, καὶ δυσβάτου ὑπὸ τῶν σω-
μάτων σεσωρευμένων, ὑφ' οὗ κωλυόμενοι τοῖς ἄλ-
λοις ἐπιέναι, ἕκαστοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν
στρατόπεδα. Ὁ δὲ Μακρῖνος συνεὶς, ὅτι οὐκ ἄλ-
λως Ἀρτάβανος ἐκθύμως τε μάχεται, καὶ προσ-
μένει, ἀλλ' ἢ οἰόμενος Ἀντωνῖνον μάχεσθαι, εἰω-
θότων ἀεὶ τῶν βαρβάρων ῥᾷστα ἀποκάμνειν, ἐθε-
λοκακεῖν τε, εἰ μή τι ἐν ταῖς πρώταις ὁρμαῖς κα-
τορθώσουσι· τότε δὲ προσμενόντων, ὡς αὖ τὴν μά-
χην ἀνανεώσαιντο, μετὰ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσίν
τε καὶ κατάφλεξιν, οὐκ οἰομένων τεθνηκέναι τὸν τῆς
ἔχθρας αἴτιον, πέμπει πρεσβείαν, ἐπιστέλλει τε
τῷ Παρθυαίῳ, λέγων, τὸν μὲν περὶ τὰς σπον-
δὰς καὶ τοὺς ὅρκους ἀδικήσαντα βασιλέα τεθνη-
κέναι, δίκας τε ἀξίας, ὧν ἔδρασε, δεδωκέ-
ναι. Ῥωμαίους δὲ, ὧν ἐστιν ἡ ἀρχὴ, ἑαυτῷ τε
τὰ τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικέναι, μήτε ἀρέσκε-
σθαι τοῖς πραχθεῖσιν, αἰχμαλώτους τε τοὺς περιιόν-
τας ἀποδοῦναι, χρήματά τε ὅσα ἡρπάγη ἀποτί-
σαι, φίλῳ τε ἀντὶ ἐχθροῦ χρῆσθαι, καὶ τὴν εἰ-
ρήνην ὅρκοις, καὶ σπονδαῖς βεβαιῶσαι. ὁ δὲ Ἀρ-
τάβανος ταῦτά τε ἀναγνοὺς, καὶ διδαχθεὶς ὑπὸ
τῶν πρέσβεων περὶ τῆς Ἀντωνίνου ἀναιρέσεως, αὐ-
τάρκη τιμωρίαν τὸν παρασπονδήσαντα δεδωκέναι
νομίζων, τουτέστι, θανάτῳ τῷ αὐτῷ τετυχηκόμε-
νου,

νου, ἀγαπῶν τε τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τὰ χρή-
ματα ἀναιμωτὶ ἀπολαβεῖν, πεισάμενος εἰρή-
νην πρὸς τὸν Μακεῖνον, εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρ-
χεται. ὁ δὲ τόν τε στρατὸν ἀπαλλάξας τῆς ἐν
Μεσοποταμίᾳ διατριβῆς, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν
ἠπείγετο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006